

DEKRET

o najwyższej Izbie Kontroli Państwa.

Na wniosek Rady Ministrów stanowią co następuje:

Art. 1. W miejsce utworzonego postanowieniem Tymczasowej Rady Stanu z 10 sierpnia 1917 r. Urzędu Obrachunkowego utworzoną zostaje Najwyższa Izba Kontroli Państwa w Warszawie. Najwyższa Izba Kontroli Państwa jest władzą podległą bezpośrednio Naczelnikowi Państwa, samodzielną i powołaną do stałej a wszechstronnej kontroli dochodów i wydatków państwowych; prawidłowości administrowania majątkiem państwa oraz gospodarki instytucji, zakładów, fundacji i funduszy, tudzież jednostek samorządowych i miast wskazanych w art. 11. Pozatem Najwyższa Izba Kontroli Państwa kontroluje wszechstronnie wykonanie budżetu.

Wszelkie władze i urzędy państwowe cywilne i wojskowe, powyżej wymienione instytucje, jednostki samorządowe i miasta, obowiązane są stosować się do zarządzeń Najwyższej Izby Kontroli Państwa, wydanych w zakresie spraw, należących do jej kompetencji w taki sam sposób, jak do zarządzeń właściwego ministerstwa.

Art. 2. Najwyższa Izba Kontroli Państwa składa się z prezesa, wiceprezesa, oraz z członków kolegium, noszących tytuł radców Najwyższej Izby Kontroli Państwa. Prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwa mianuje Naczelnik Państwa na wniosek Prezydenta Ministrów, zaś wiceprezesa i członków na wniosek prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwa.

Innych urzędników Najwyższej Izby Kontroli Państwa mianuje prezes.

Członkowie kolegium Najwyższej Izby Kontroli Państwa są nieusuwalni i podlegają ustanowionym dla sędziów przepisom dyscyplinarnym.

Instancją dyscyplinarną jest komplet Sądu Najwyższego złożony z trzech sędziów, z których jeden przewodniczy, zwiększony o 2 członków kolegium Najwyższej Izby Kontroli Państwa, delegowanych przez jej prezesa. Funkcję prokuratora dyscyplinarnego pełni jeden z członków Najwyższej Izby Kontroli Państwa wyznaczony przez Najwyższą Izbę Kontroli Państwa.

Art. 3. Ojciec i syn, teść i zięć, bracia i szwagrowie nie mogą być jednocześnie członkami kolegium Najwyższej Izby Kontroli Państwa.

Art. 4. Prezes, wiceprezes i członkowie kolegium Najwyższej Izby Kontroli Państwa nie mogą być członkami Sejmu.

Art. 5. Prezes, wiceprezes i członkowie kolegium Najwyższej Izby Kontroli Państwa nie mogą równocześnie zajmować innych urzędów, ani podejmować się ubocznych zajęć za wynagrodzeniem w jakiegokolwiek formie. W szczególności nie wolno żadnemu z nich uczestniczyć w zarządzie, radzie nadzorczej lub zawiadowczej przedsiębiorstw obliczonych na zysk. Co do innych urzędników Najwyższej Izby Kontroli Państwa ograniczenia podane będą w regulaminie.

Art. 6. Najwyższa Izba Kontroli Państwa obraduje kolegialnie. Sprawy wymagające pełnego kompletu będą określone w regulaminie. Uchwały zapadają większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga Przewodniczący.

Art. 7. Obradom kolegium podlegają:

- 1) sprawy absolutorjum, dotyczące zamknięć rachunków państwa oraz tych związków samorządu, funduszy zakładów i instytucji, które podlegają kontroli Najwyższej Izby Kontroli Państwa (art. 11);
- 2) sprawy natury ogólnej, a więc ustanowienie lub zmiana ogólnych zasad kontroli, wydanie lub zmiana ogólnych rachunkowych i kasowych instrukcji i t. d.;
- 3) opinie dla władz centralnych;
- 4) sprawy, w których ujawnia się różnica zapatrywań między Najwyższą Izbą Kontroli Państwa a władzami centralnymi;
- 5) sprawy wniesione przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwa;
- 6) sprawy, wskazane przez regulamin.

Art. 8 Prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa ma prawo uczestniczyć w obradach Sejmu, komisji, wydziałów, komitetów sejmowych i t. d., referować wnioski Najwyższej Izby Kontroli Państwa, bądź osobiście, bądź przez swoich delegatów, oraz udzielać informacji i wyjaśnień.

Sejm może zażądać obecności prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwa.

Art. 9. Szczegółowe postanowienia o wewnętrznym urządzeniu, personalu i toku czynności Najwyższej Izby Kontroli Państwa unormuje regulamin wydany dekretem Naczelnika Państwa na wniosek prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwa w porozumieniu z Prezydentem Ministrów i Ministrem Skarbu.

Art. 10. Prezes przedstawia corocznie etat Najwyższej Izby Kontroli Państwa Ministrowi Skarbu celem włączenia go do budżetu państwowego. Kontrola wykonania budżetu Najwyższej Izby Kontroli Państwa przysługuje Sejmowi.

Art. 11. Kontroli Najwyższej Izby Kontroli Państwa podlegają:

- 1) wszystkie rachunki władz cywilnych i wojskowych, urzędów, zakładów i przedsiębiorstw państwa, wszystkie rachunki dotyczące majątku państwa;
- 2) wszystkie rachunki tych niepaństwowych instytucji, zakładów, fundacji i funduszy, które otrzymują dotacje ze skarbu państwa,

lub też których administracja prowadzona jest pod gwarancją skarbu państwa;

- 3) rachunki wydatków i dochodów, majątków i długów wyższych jednostek samorządowych oraz większych miast. Bliższe określenie jednostek samorządowych i miast, podlegających kontroli Najwyższej Izby Kontroli Państwa będzie wskazane w regulaminie (art. 9).

Art. 12. Najwyższa Izba Kontroli Państwa wykonywa kontrolę następującą:

A. Wszechstronną kontrolę wstępną czyli prewencyjną. O zastosowaniu i zakresie tej kontroli decyduje Najwyższa Izba Kontroli Państwa. Bliższe postanowienia zawierać będą regulamin i instrukcje wydane przez Najwyższą Izbę Kontroli Państwa.

Kontroli tej podlegają przedewszystkiem i bezwarunkowo:

- a) wydatki na koszty wszelkiego rodzaju inwestycji państwowych, prowadzonych z funduszy Skarbu Państwa przez specjalnie dla tego celu zorganizowane komisje, złożone z funkcjonariuszy państwowych (np. budowa dróg żelaznych i szosowych, mostów, kanałów, budowli koszarowych dla wojska lub gmachów o innym przeznaczeniu państwowem); b) wydatki na dostawy dla wojska, na utrzymanie dróg i mostów, na roboty meljoracyjne i przy uszląwnianiu rzek, na kupno lub zamianę nieruchomości, mających powiększyć majątek państwa, na przebudowę lub gruntowne odnowienie państwowych budowli; c) wydatki tej samej co powyższe a) i b) natury, dokonywane przez instytucje, zakłady, fundacje i fundusze oraz jednostki samorządowe i miasta, wskazane w art. 11.

B. Niezależnie od kontroli wstępnej kontrolę następną czyli represyjną.

Kontrola ta ma być prowadzona nad rachunkami składanymi Najwyższej Izbie Kontroli Państwa, stosownie do zarządzeń i instrukcji, wydanych w porozumieniu z władzami centralnymi.

C. Kon rolę faktyczną kas i rachunkowości kasowych przez delegowanie na miejsce funkcjonariuszów Najwyższej Izby Kontroli Państwa względnie funkcjonariuszów wspomnianych poniżej (art. 20) Izb Kontroli Państwa.

Przy prowadzeniu kontroli Najwyższa Izba Kontroli Państwa rzędzi się następującymi zasadami:

sprawdza rachunkowy porządek i zgodność dowodów rachunkowych z zestawieniami i księgami rachunkowymi, dotyczącymi dochodów i wydatków skarbowych i zarządu majątkiem skarbowym, przestrzega oszczędności, gospodarczości i uczciwości w zarządzeniach, ujawnianych w badanych rachunkach. W tym celu bada dokładnie czy przy nabyciu, zamianie, użytkowaniu, sprzedaży lub wydzierżawieniu majątku skarbowego, przy wydobyciu dochodów i dokonywaniu wydatków przestrzegano ściśle zasad możliwie najlepszej gospodarki i jej celowości; czy dochody pobierano w przepisanych terminach i w należytych wysokościach, czy przestrzegano obowiązujących przepisów i regulaminów, czy pobierane czynsze nie są za niskie, zakupione lub sprzedane przedmioty nabyto lub sprzedano po cenach właściwych i czy nie zachodzi potrzeba zmian w przepisach lub prowadzeniu gospodarki zarówno w kierunku formalnym jak i materialnym.

Art. 13. Najwyższa Izba Kontroli Państwa ma prawo żądać od wszystkich podlegających jej kontroli władz, urzęców, instytucji, zakładów, fundacji i funduszy oraz jednostek samorządowych i miast (art. 11) wyjaśnień

do sprawdzenia rachunków i zestawień, a także nadesłania ksiąg, rejestrów, dzienników i aktów.

Pewne rachunki, zwłaszcza dotyczące wydatków perjurycznych, których tytuł prawny został raz skontrolowany, wolno Najwyższej Izbie Kontroli Państwa wyłączyć od swojej rewizji i zlecić ją władzom administracyjnym, które w tym kierunku udzielać będą samoistnie absolutorjum. Najwyższa Izba Kontroli Państwa ma jednak i w tych razach prawo od czasu do czasu zażądać przedstawienia sobie rachunków i dowodów rachunkowych celem sprawdzenia i skontrolowania czy władze administracyjne rewidują je w sposób prawidłowy.

Art. 14. W celu usunięcia dostrzeżonych braków, niedokładności lub nieprawidłowości ma Najwyższa Izba Kontroli Państwa wydać stosowne zarządzenia, w szczególności może żądać pociągnięcia winnego do odpowiedzialności materialnej. O zarządzeniach swych zawiadamia jednocześnie właściwą władzę. Do wykonania tych zarządzeń Najwyższa Izba Kontroli Państwa wyznacza terminy podług swego uznania. W razie niezastosowania się do wyznaczonego terminu mocen jest Prezes przedstawić sprawę Naczelnikowi Państwa.

Art. 15. W razie stwierdzenia braku w gotówce, zapasach, ubytku majątku i t. p. Najwyższa Izba Kontroli Państwa ma prawo zawiesić w czynnościach podejrzanych funkcjonariuszy i donieść o tem zwierzchniej władzy.

Na wypadek stwierdzenia złej woli w gospodarce obowiązany jest prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa względnie upoważniony przez niego delegat zrobić bezzwłocznie doniesienie do prokuratora przy równoczesnem powiadomieniu o tem zwierzchniej władzy.

W sprawach wojskowych odnośne postępowanie określi regulamin (art. 12).

Art. 16. Wszystkie czynności delegatów Najwyższej Izby Kontroli Państwa będą stwierdzane protokularnie.

Art. 17. Władze centralne wydając, zmieniając lub uchylając rozporządzenia, które dotyczą dochodów, wydatków, długów lub majątku państwa względnie jednostek samorządowych, obowiązane są jednocześnie uwiadomić o tem Najwyższą Izbę Kontroli Państwa, o ile zaś chodzi o nowe przepisy kasowe lub rachunkowe, to takowe mogą być wydane tylko w porozumieniu z Najwyższą Izbą Kontroli Państwa.

Przepisy dotyczące formy rocznych zamknięć i absolutorjum wydaje Najwyższa Izba Kontroli Państwa w porozumieniu z zainteresowanymi Ministerstwami. W razie różnicy zdań rozstrzyga zapatrywanie Najwyższa Izba Kontroli Państwa.

Art. 18. Wszystkie zamknięcia roczne z gospodarką, podlegającej kontroli Najwyższej Izby Kontroli Państwa (art. 11) powinny być Najwyższej Izbie Kontroli Państwa przedstawione z załącznikami najpóźniej w ciągu 4 miesięcy, licząc od ostatniego dnia ubiegłego okresu gospodarczego. Najwyższa Izba Kontroli Państwa sprawdza je i, o ile chodzi o gospodarstwo państwowe, przedstawia Władzy Najwyższej i Sejmowi wraz z sprawozdaniem i ze swemi uwagami.

Odnośnie co innych gospodarstw, wymienionych w art. 11, Najwyższa Izba Kontroli Państwa przesyła jeden egzemplarz swych uwag tej instytucji, której rachunki sprawdzone zostały, drugi egzemplarz właściwym Ministerstwom.

Art. 19. W sprawozdaniu, przeznaczonem dla Sejmu, winna Najwyższa Izba Kontroli Państwa wyraźnie nadmieniać:

- a) czy i o ile w dziale dochodów i wydatków poszczególne rubryki i tytuły różnią się od budżetu i dlaczego;
- b) czy i w jakich kwotach oraz z jakich powodów zdarzyły się przekroczenia lub zaoszczędzenia kredytów względnie zwiększenia lub zmniejszenia dochodów budżetem przewidzianych, oraz czy wynikające z porównania z budżetem różnice zostały w sposób przez Konstytucję przewidziany dodatkowo zatwierdzone.

Art. 20. Jako organy Najwyższej Izby Kontroli Państwa przeznaczone do wykonywania kontroli na podstawie tych samych przepisów co Najwyższa Izba Kontroli Państwa, utworzone będą rozporządzeniami prezesa Najwyższej Izby Kontroli Państwa w porozumieniu z Prezydentem Ministrów Izby Kontroli Państwa. Rozporządzenia te dotyczyć będą zwłaszcza liczby, siedziby i zakresu działania tych organów. Od zarządzeń Izby Kontroli Państwa przysługuje prawo odwołania do Najwyższej Izby Kontroli Państwa.

Art. 21. Wykonanie dekretu niniejszego polecam Prezydentowi Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa:

J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:

I. J. Paderewski

Minister Skarbu:

Dr. Englich